

2020. gada maijs

Cienījamie programmas „Latvijas skolas soma” īstenotāji!

2020. gads Latvijas valsts simtgades programmā atgādina par Latvijas brīvībai nozīmīgiem pagrieziena punktiem. Tikko esam nosvinējuši trīsdesmito gadadienu kopš deklarācijas „Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu” pieņemšanas 1990. gada 4. maijā. Ārkārtējās situācijas dēļ šogad svētki bija atšķirīgi, mēs netikāmiem klātienē publiskos pasākumos un nesvinējām plašā draugu un tuvinieku lokā, bet mums bija iespēja pašiem mājās radīt īpašu svētku noskaņu, ielikt logā sirsnīgu sveicienu 4. maija svētkos, lai tas iepriecina kaimiņus, kā arī izmantot laiku, lai izzinātu Atmodas laika notikumus. Ceram, ka kāda no šīm idejām patiesi īstenojās arī Jūsu mājās.

Šajā apkopojumā iekļautas ziņas gan par jaunu metodisko materiālu, gan gaidāmo Latvijas valsts himnas „Dievs, svētī Latviju!” simtgadi, gan 4. maija tiešsaistes norisēm, kuras joprojām ir aktuālas un kurās aicinām iesaistīties, izzināt, skatīties un baudīt digitāli. Esam pievienojuši arī citas aktuālas kultūras norises, kuras pieejamas digitāli un var izmantot attālinātajā mācību procesā.

Kultūras pieredze. Ko ar to darīt?

Metodiskie ieteikumi pedagogiem kultūras norišu iekļaušanai mācību saturā un diskusijas par Eiropu veicināšanai

Piedāvā: Latvijas valsts simtgades birojs sadarbībā ar Eiropas Komisijas pārstāvniecību Latvijā

Pieejams: <https://esmaja.lv/lv/projekti/noderigi-resursi-par-es/noderigi-resursi>

Kultūra un māksla ir ar mums ne tikai brīvajā laikā vai izklaidē, bet arī informācijas meklēšanas un izvērtēšanas un lēmumu pieņemšanas procesos. Lai izprastu, kā šo resursu izmantot, radīts metodiskais materiāls, kas palīdzēs pedagogiem, kopā ar 9.–12. klašu skolēniem izzināt daudzveidīgus jautājumus dažādos mācību priekšmetos. Tā kā neatņemama programmas „Latvijas skolas soma” sastāvdaļa ir „pirms” un „pēc” nodarbības, kas sagatavo tikšanos ar kultūras norisi un palīdz izprast piedzīvoto un izjusto, saliekot to kopā ar savu pieredzi, mācību saturu, morālo un ētisko izaugsmi, tiek piedāvāti konkrēti norišu piemēri.

Piemēram, filmas „Homo Novus” plašākai iepazīšanai tiek piedāvāti un izvirzīti tādi uzdevumi kā aizdomāties par māksliniekiem pieejamo atbalstu dažādos vēsturiskajos laikos un iepazīstināt ar Eiropas Savienības atbalstu mūsdienās, uzzināt, kā māksla ir atbalstīta dažādos laikos, iepazīstināt skolēnus ar iespēju apskatīt un izpētīt dažādu laiku Eiropas mākslas krātuvēs pieejamās mākslas vērtības Eiropas mākslas portālā „*Europeana*” u.c.

Himnai 100

Piedāvā: Rakstniecības un mūzikas muzejs

Plašāk: <http://rmm.lv/category/himnai-100/>

Šogad apņir simts gadi kopš Latvijas Satversmes sapulces sēdē 7. jūnijā dziesma – lūgšana „Dievs, svētī Latviju” tika apstiprināta valsts himnas statusā. Lai atzīmētu nozīmīgo notikumu un mudinātu aizdomāties par himnas nozīmi valsts un katra cilvēka dzīvē, Rakstniecības un mūzikas muzejs veido izstādi „Latvijas valsts himnai – 100. Valsts pirmā flīģeļa stāsts”. Tās atklāšana Muzeju krātuvju kompleksa RMM izstāžu zālē, Pulka ielā 8, tiek plānota 2020. gada septembrī.

Būtiska izstādes emocionālās koncepcijas sastāvdaļa ir personīgie himnas pieredzes stāsti, – katra īpašā pieredze, personīgais stāsts un emocijas, kas saistītas ar Latvijas himnu.

Gaidot izstādes atklāšanu rudenī, aicinām sekot līdzī himnas video stāstiem, kas tiks publicēti gan Rakstniecības un mūzikas muzeja mājaslapā, gan Latvijas Sabiedrisko mediju portālā.

Videostāstu sēriju jau ir aizsācis Valsts prezidents Egils Levits (<http://rmm.lv/2020/05/egils-levits/>).

Digitāls buklets „Deklarācijai „Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu” 30”

Piedāvā: Kultūras ministrijas Latvijas valsts simtgades birojs

Plašāk: https://lv100.lv/Uploads/2020/04/30/4_maijs_30_e_buklets.pdf

Kultūras ministrijas Latvijas valsts simtgades birojs sagatavojis Latvijas neatkarības atjaunošanas trīsdesmitgadei veltītu informatīvu materiālu – elektronisku interaktīvu bukletu, kas ērti lasāms tiešsaistē telefonā vai datorā, kā arī lejupielādējams *pdf* formātā.

Bukletā iekļautas vēsturiskās fotogrāfijas un dokumenti, noderīgas saites uz videoarhīviem un vērtīgiem papildu izziņas materiāliem, kas izmantojami ne vien vēstures stundās un gatavojoties eksāmeniem, bet arī ikviena zināšanu padziļināšanai. Īpaša informatīvajā materiālā ir Daiņa Īvāna eseja, kas veltīta tieši Latvijas neatkarības atjaunošanas trīsdesmitajai gadadienai.

Grāmata „Latvijas Republikas dibinātāji un atjaunotāji”

Piedāvā: Izdevniecība „Latvijas Mediji” un Vidzemes Augstskola

Plašāk: <https://lv100.lv/jaunumi/tiek-izdota-gramata-latvijas-republikas-dibinataji-un-atjaunotaji/>

Izdevniecība „Latvijas Mediji” laidusi klajā Vidzemes Augstskolas zinātnieku – vēsturnieku Gata Krūmiņa un Jāņa Šiliņa grāmatu par Latvijas valstiskuma tapšanu un atdzimšanu. Grāmatai ir pievienoti plaši digitālie pielikumi, tostarp intervijas ar 33 bijušajiem Augstākās Padomes deputātiem un Neatkarības deklarācijas koncepcijas autoru, pašreizējo Valsts

prezidentu Egilu Levitu. Intervijas, kas ērti izmantojamas mācību procesā, atsevišķu videoklipu formātā pieejamas šeit:

<https://www.youtube.com/watch?v=6pdzMtiM6oU&list=PLAqO5Z45U8pUpIAUMsi7SwD0jOCSE7SDR>.

Virtuāls 4. maija maršruts ar vēsturiskām pieturvietām

Piedāvā: Latvijas Nacionālā vēstures muzeja Tautas frontes muzeja nodaļa

Plašāk: <http://lnvm.lv/?p=15546>

Latvijas Nacionālā vēstures muzeja Tautas frontes muzeja nodaļa sagatavojusi īpašu 4. maija maršrutu. Tajā var izzināt, kur Vecrīgā un Rīgas centrā tika apspriesta, rakstīta un pieņemta neatkarības atjaunošanas deklarācija. Maršrutu iespējams izklikšķināt gan *Google Maps* aplikācijā, gan aplūkot vizualizācijā, gan arī izstaigāt klātienē. Līdz ar īsiem informatīviem komentāriem par izceltajām norisēm un tajās iesaistītajiem cilvēkiem, maršrutā redzamas šo vietu vēsturiskās, kā arī mūsdienu fotogrāfijas.

Maršruts pieejams šeit – <http://ejuz.lv/4maijacels>.

Tautas frontes muzejs par 4. maiju izveidojis arī trīs dažādas sarežģītības erudīcijas uzdevumus, kurus aicināts izpildīt ikviens interesents.

<http://ejuz.lv/neatkaribasdeklaracija>

<http://ejuz.lv/maijs1990>

<http://ejuz.lv/04051990>

Multimediāls projekts „The Latvian ABC”

Piedāvā: Latvijas Institūts

Plašāk: <https://www.li.lv/lv/latvijas-instituts-isteno-multimedialu-projektu-arvalstu-auditorijai>

Tuvojoties 4. maija – Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas deklarācijas trīsdesmitajai gadadienai – Latvijas Institūts īstenojis jaunu multimedialu projektu – „The Latvian ABC”, kas angļu valodā ir pieejams brošūras, audio un digitālā formā.

Izmantojot 33 latviešu alfabēta burtus, tajā ieskicēti Latvijas vēstures galvenie pieturas punkti, izceltas Latvijas ikoniskākās vietas, spilgtākās personības, kā arī nedaudz ironiskā veidā apspēlētas latviešiem raksturīgākās īpašības.

Digitāli grāmata lasāma: https://www.latvia.eu/sites/default/files/media/the_latvian_abc.pdf.

Grāmata klausāma: <https://soundcloud.com/li-info/sets/the-latvian-abc>.

Valsts prezidenta lekcija vecāko klašu skolēniem „Kāpēc 4. maijs?”

Piedāvā: Valsts prezidents Egils Levits

Plašāk: <https://www.president.lv/lv/jaunumi/zinas/valsts-prezidenta-egila-levita-lekcija-vecako-klasu-skoleniem-kapec-4-maijs-26234>

30. aprīlī norisinājās Valsts prezidents Egila Levita lekcija vecāko klašu skolēniem „Kāpēc 4. maijs?”. Lekcija tika veltīta Latvijas neatkarības atgūšanas 30. gadadienai, un tajā Egils Levits stāstīja par to, kādi bija neatkarības atjaunošanas kustības mērķi un vērtības, kā arī par to, kāda ir Latvijas neatkarības atjaunošanas nozīme Eiropas un pasaules vēsturē. Lekcijas video vēl joprojām pieejams norādītajā saitē un noderēs mācību procesā gan šajā, gan nākamajā mācību gadā.

Raidījumu cikls „Atslēgas” – „1990. gada 4. maijs. Gads līdz.”

Piedāvā: „VFS FILMS”

Plašāk: <https://vimeo.com/266704967>

1990. gada 4. maijs. Deklarācija par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu pagrieza varenāko mūsdienu vēstures atslēgu. Jau pēc gada Latvija kļuva patiesi brīva. Bet kādas durvis bija jāatslēdz pirms 4. maija, lai sapnis taptu par īstenību?

1990. gada 4. maijā parlaments dalījās divās galējās pretējās viedokļu grupās. Latvijas Tautas fronte pret Interfronti. Vieni par, otri pret Latvijas Neatkarības deklarācijas pieņemšanu. Lai tā tiktu pieņemta, bija nepieciešamas 134 balsis.

Tautas fronti parlamentā pārstāvēja 131 deputāts. Līdz pēdējam brīdim nebija skaidrs, vai svarīgais dokuments iegūs pietiekamu balsu skaitu. Tomēr „par” Neatkarības deklarācijas pieņemšanu nobalsoja 138 deputāti.

Kas bija tās personas, kam jāpateicas par Neatkarības deklarācijas vadlīniju un tās teksta tapšanu? Kam jāpateicas par tās pieņemšanu? Un vai varēja būt arī citādi?

Režisora Askolda Sauliņa filma „Atmodas antoloģija”

Piedāvā: Nacionālais Kino centrs

Plašāk: <https://www.filmas.lv/movie/3738/>

Kad īsti sākās Atmoda, kas bija sabiedrības virzītāji, ko zināja un ko nezināja Tautas frontes veidotāji un kādi bija viņu mērķi? Filmas veidotāji skatītājiem piedāvā pašiem ielūkoties tā laika notikumu antoloģijā – kino hronikās, dokumentos, avīžu slejās un dalībnieku atmiņās, lai katrs pats rastu atbildes un novērtētu, cik nozīmīgs bija šis laiks pirms 25 gadiem.

Filmā tiek skartas arī mazāk zināmas vēstures lapaspuses, kā arī parādīta Latvijas Tautas frontes darbība un nozīme pēc uzvaras LPSR AP vēlēšanās, atainoti 1991. gada janvāra un augusta notikumi līdz pat 5. Saeimas vēlēšanām, kas organizācijai kļuva liktenīgas.

Izstādes „Jāzepa Pīgožņa balva Latvijas ainavu glezniecībā” šķiramgrāmata

Piedāvā: Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienības Rīgas Sv. Pētera baznīcas pārvalde

Plašāk: <https://www.yumpu.com/lv/document/read/63296221/katalogs-jazepa-pigozna-balva-latvijas-ainavu-gleznieciba-2020>

Godinot 1990. gada 4. maija notikumus, Rīgas Sv. Pētera baznīcas pārvalde sarūpējusi krāšņu dāvanu – izstādes „Jāzepa Pīgožņa balva Latvijas ainavu glezniecībā” 2020. gada izdotā kataloga digitālo versiju jeb šķiramgrāmatu, kurā apkopoti 92 Latvijas ainavas gleznojumi, piedāvājot apceļot mūsu zemi un smelties dabas enerģiju, šķirstot digitālā kataloga lapaspuses.

Filma „Leiputrija”

Piedāvā: Latvijas Kinematogrāfistu Savienība

Plašāk: Filma bez maksas pieejama šeit: <https://vimeo.com/33339524>; parole: *dreamland*

Filmas apraksts: <https://www.filmas.lv/movie/1392/>

Latvijas Kinematogrāfistu Savienība (LKS) aicina piedalīties programmas „Latvijas skolas soma” ietvaros piedāvātajā bezmaksas projektā, kas norisināsies visā Latvijā. Projekta mērķis ir Latvijas sabiedrībai darīt zināmu jaunās paaudzes skatījumu uz nākotnes dzīvi pēc pašreizējās krīzes. LKS aicina iekļaut filmu „Leiputrija” 6.–12. klašu mācību stundās (piemēram, bioloģijā, sociālajās zinībās, klases stundās utt.) un lūgt skolēniem apmēram divu rindkopu apjomā uzrakstīt savu viedokli par to, kas Latvijā un pasaulē būtu jāmaina cilvēku attieksmē pret apkārtējo vidi, dzīvniekiem un citam pret citu, lai pasaule pēc šīs pandēmijas kļūtu labāka un sakārtotāka. LKS rosina atsūtīt informāciju par iesaistīto skolēnu skaitu un dažas pamatotākās, neparastākās, spilgtākās atbildes **līdz 25. maijam** uz e-pastu ieva.pitruka@inbox.lv, norādot skolēnu vecumu un dzīvesvietu – pilsētas vai apdzīvotas vietas nosaukumu.

Citi noderīgi resursi

- Vēl joprojām aicinām ielūkoties dažādos vēl citos izziņas avotos, kas vēsta par Latvijas neatkarības atjaunošanas laiku (video materiāli, zināšanu pārbaudes tests un dažādas noderīgas saites), kas var būt papildinājums mācību procesam. Materiālu apkopojums pieejams šeit: <https://lv100.lv/jaunumi/izzini-4maijs30/>.
- Testā „**Iepazīsti Satversmi**” iespējams pārbaudīt zināšanas par Latvijas Republikas Satversmi, tās būtību, rašanos un attīstības gaitu. Ar iegūto rezultātu iespējams dalīties sociālajos tīklos. www.iepazistisatversmi.lv.
- Atbildot uz jautājumiem par Latvijas valsts vēsturi dažādos laika posmos testā „**Atmini vēsturi**”. <https://www.mk.gov.lv/lv/atmini-vesturi>, iespējams noskaidrot savu vēstures zināšanu līmeni un pēc tam to mērķtiecīgi uzlabot.

Aicinām šo informāciju pārsūtīt skolām un mudināt izmantot gan skolotājus, gan skolēnus.

Plašāks pieejamo kultūras norišu piedāvājums digitālajos resursos:

<https://www.lv100.lv/jaunumi/lv100-projekti-digitalajos-resursos/>
<https://www.km.gov.lv/lv/kultura/kultura-timekli/ekultura-digitalie-resursi-un-e-pakalpojumi>.

Pasākumu platforma „Kurp.es” sadarbībā ar Kultūras ministriju radījusi tiešsaistes pasākumu kalendāru, kurā apkopotas vairāk nekā 100 norises, kurām var pieslēgties tiešsaistē, tai skaitā vairāk nekā 60 kultūras pasākumi:

<https://kurpes.lv/pasakumi/tiessaiste/muzika,teatris,kultura,kino>.

Viss programmas „Latvijas skolas soma” norišu piedāvājums joprojām pieejams Kultūras ministrijas mājaslapā <https://www.km.gov.lv/lv/kultura/kultura-timekli/projekti/kulturas-norises-berniem-un-jauniesiem/aicinam-iepazities-ar-kulturas-pasakumu-piedavajumu>.

To izmantosim, lai plānotu norises pēc ārkārtējās situācijas beigām.

Paldies par līdzšinējo sadarbību! Veselību un veiksmi tālākajos darbos!

#Ēkultūra #PaliecMājās #TiksimiesDrīz

Kontakti

E-pasts: skolas.soma@km.gov.lv

Aija Tūna
Programmas „Latvijas skolas soma” vadītāja
Kultūras ministrijas Latvijas valsts simtgades biroja
Izglītības un jauniešu projekta vadītāja
E-pasts: Aija.Tuna@km.gov.lv

www.lv100.lv/skolassoma
#LV100 #LatvijasSkolasSoma #SkolasSoma
